

N:o 40.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 April 1885, kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

(R. A.)

Medelst nådig proposition den 21 December 1883 förslög Kongl. Maj:t Riksdagen att medgifva, det enskilda personer eller bolag, hvilka intill början af 1885 års lagtima riksdag kunde undfå Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd att inom riket anlägga jernväg, finge, ehvad de för sådant ändamål erhöle statsbidrag eller icke, berättigas att, der Kongl. Maj:t så pröfvade lämpligt, *dels* erhålla upplåtelse af den för jernvägsanläggningen erforderliga, kronan tillhöriga jord utan annan kostnad, än att, hvad anginge boställsjord eller annan åt enskild person med åborätt eller annorledes upplåten kronojord, ersättning derför lemnades i enlighet med hvad Kongl. Förordningen den 14 April 1866 i sådant afseende stadgade; *dels* ock kostnadsfritt begagna för anläggningen sådana å kronans egor belägna kalk- och stenbrott jemte grustäppter, som kunde vara disponibla; och blef denna framställning bifallen af Riksdagen enligt dess underdåniga skrifvelse den 10 Maj 1884.

Kongl. Maj:t har ansett de skäl, hvilka föranledde Kongl. Maj:ts ofvan berörda, af Riksdagen bifallna förslag fortfarande ega giltighet och därför i en den 5 December 1884 gifven, till Stats-Utskottet re-

Bih. till Riksd. Prot. 1885. 4 Saml. 1 Afd. 33 Häft.

mitterad proposition (N:o 5) föreslagit Riksdagen att medgifva, det Kongl. Maj:t må, der så lämpligt prövas, berättiga enskilda personer eller bolag, hvilka intill början af 1886 års lagtima riksdag kunna undfå Kongl. Maj:ts tillstånd att inom riket anlägga jernväg, att, ehvad de för sådan anläggning erhålla statsbidrag eller icke, komma i åtnjutande af ofvan omförmälda förmåner.

Vidare har i en inom Andra Kammaren väckt, till Stats-Utskottets behandling hänvisad motion (N:o 74) Herr *I. Lyttkens*, enär ofvan berörda proposition vore affattad i samma form som vid flere föregående riksdagar, och Riksdagens deraf föranledda beslut visat sig lemna rum för olika tolkningar, hvad beträffar ½ersättning för boställsjord eller annan åt enskild person med åborätt eller annorledes upplåten kronojord i enlighet med hvad Kongl. förordningen den 14 April 1866 i sådant afseende stadgade», hvarigenom beslutet tillämpats sålunda, att lösen fått erläggas till kronan alldeles såsom till enskilde jordegare, hvilket syntes motionären icke hafva varit Riksdagens mening, och då det vore billigt att kronan, som icke i likhet med kommuner och jordegare bidroge till sådan jernvägsanläggning, men vunne fördelarne af lättad kommunikation och ökad jordvärde, på grund häraf föreslagit, att Riksdagen, vid besluts fattande härom, ville medgifva, att de enskilda personer eller bolag, som erhöle Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd att inom riket anlägga jernväg, finge berättigas att, der Kongl. Maj:t pröfvade lämpligt, erhålla upplåtelse af den för jernvägsanläggningen erforderliga, kronan tillhöriga jord utan annan kostnad än att, hvad angår boställsjord eller annan åt enskild person med åborätt eller annorledes upplåten kronojord, ersättning därför skulle lemnas *åt arrendator eller innehafvare för återstående besittningstid* i enlighet med hvad Kongl. förordningen den 14 April 1866 i sådant afseende stadgade, samt att *marken i öfrigt kostnadsfritt blefve af kronan upplåten*.

Så vidt Utskottet vid anställda efterforskningar varit i tillfälle inhemta, har ifrågavarande bestämmelse ständigt, åtminstone under senare tider, tillämpats så, att, då fråga varit om boställsjord eller annan åt enskild person med åborätt eller annorledes upplåten kronojord, ersättning af vederbörande jernvägsbolag fått lemnas för fulla värdet af den upplåtna jorden, bestämdt enligt Kongl. förordningen den 14 April 1866, således ej, såsom Herr Lyttkens nu föreslagit, endast till arrendator eller innehafvare för skada eller förlust under den återstående tiden för hans besittningsrätt.

Den tillämpning, som sålunda egt rum, öfverensstämmer ock med det förevarande stadgandets ordalydelse, och Utskottet har ej ansett

sig ega giltiga skäl föreslå sådana förändrade bestämmelser i detta hänseende, som Herr Lyttkens ifrågasatt.

Enligt hvad Utskottet inhemtat, hafva de expropriationsmedel, hvilka till kronan influtit i anledning af upplåtelse af mark från boställsjord eller annorledes åt enskild person upplåten kronojord, utgjort:

År 1880	kronor 45,838: 84.
» 1881	» 1,817: 78.
» 1882	» 7,708: 77.
» 1883	» 11,146: 62.

Under nästlidna år har kronan ej haft någon inkomst i följd af dylik upplåtelse.

Utskottet hemställer,

att, med bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag å Herr Lyttkens motion, Riksdagen må medgifva, att enskilda personer eller bolag, hvilka intill början af 1886 års lagtima riksdag kunna undfå Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd att inom riket anlägga jernväg, må, ehvad de för sådant ändamål erhålla statsbidrag eller icke, berättigas att, der Kongl. Maj:t så pröfvar lämpligt, *dels* erhålla upplåtelse af den för jernvägsanläggningen erforderliga, kronan tillhöriga jord utan annan kostnad, än att, hvad angår boställsjord eller annan åt enskild person med åborätt eller annorledes upplåten kronojord, ersättning derför skall lemnas i enlighet med hvad Kongl. förordningen den 14 April 1866 i sådant afseende stadgar, *dels ock* kostnadsfritt begagna för anläggningen sådana å kronans egor belägna kalk- och stembrott jemte grustägrter, som kunna vara disponibla.

Stockholm den 23 April 1885.

På Stats-Utskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.